

СЕКЦІЯ 5

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 332:330.3:331.101.262(477.8)

Підлипний Ю.В.
кандидат технічних наук,
доцент кафедри менеджменту туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу
Ужгородського торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РЕСУРСНОЇ БАЗИ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

У статті досліджено природно-ресурсну базу перспективного розвитку Карпатського регіону. Проаналізовано мінерально-сировинну базу Карпатського регіону. Виділено кліматичні рекреаційні зони Карпатського регіону. З'ясовано наявність деформацій співвідношень між наявними природними ресурсами та їх використанням. Визначено їх вплив на економіку та можливі шляхи її трансформації у перспективі.

Ключові слова: Карпатський регіон, природні ресурси, природно-ресурсна база, мінеральні ресурси, мінерально-ресурсна база, природний рекреаційний потенціал.

Пидлипний Ю.В. ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕСУРСНОЙ БАЗЫ ПЕРСПЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ КАРПАТСКОГО РЕГИОНА

В статье исследована природно-ресурсная база перспективного развития Карпатского региона. Проанализирована минерально-сырьевая база Карпатского региона. Выделены климатические рекреационные зоны Карпатского региона. Выяснено наличие деформаций соотношения между имеющимися природными ресурсами и их использованием. Определено их влияние на экономику и возможные пути ее трансформации в перспективе.

Ключевые слова: Карпатский регион, природные ресурсы, природно-ресурсная база, минеральные ресурсы, минерально-ресурсная база, природный рекреационный потенциал.

Pidlypnij Y.V. ECONOMIC ANALYSIS OF PROSPECTIVE RESOURCE BASE OF ECONOMIC DEVELOPMENT CARPATHIAN REGION

The paper investigated natural resource base of perspective development of the Carpathian region. It analyzed the mineral and raw material base of the Carpathian region. Emphasis climatic recreational areas of the Carpathian region. It was found the presence of strain ratio between available natural resources and their use. Determine their impact on the economy and possible ways of its transformation in the long term.

Keywords: Carpathian region, natural resources, natural resource base, mineral resources, mineral resource base, natural and recreational potential.

Постановка проблеми. Карпатський регіон розташований на крайньому заході України і межує з такими країнами, як Молдова, Румунія, Угорщина, Словаччина та Польща. До його складу входять чотири області: Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська, і Чернівецька. Загальна площа території Карпатського регіону складає 56,6 тис. км², або 9,4% території України. Карпатський регіон має дуже вигідне географічне положення (рис. 1).

У межах Карпатського регіону сконцентровано значні запаси природних ресурсів, які є доволі різноманітними і можуть стати стимулюючим фактором трансформації структури економіки цього регіону вже в найближчій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню природних ресурсів та їх ролі у формуванні структури економіки присвячено праці О. Алимова, Г. Бачинського, І. Бистрякова, С. Генсірука, М. Голубця, Д. Добряка, М. Долішнього, С. Дорогунцова, Я. Дяченка, Я. Ковалю, Є. Мішеніна, В. Міщенко, В. Парпана, М. Паламарчука, О. Паламарчука, Н. Реймерса, І. Синякевича, С. Стойка, Ю. Туниці, А. Федорищевої, М. Хвесика, Л. Шевчук та інших вітчизняних і зарубіжних учених. У роботі М. Паламарчука зазначається, що в широкому розу-

мінні під природними ресурсами в їх сукупності з усіма природними умовами можна розуміти весь навколишній світ, узятий у його відношенні до людського суспільства. При цьому наголошується, що в конкретно-історичному плані поняття про природні ресурси значно вужче, воно охоплює тільки ті речовини та енергію, які можна використовувати на даному етапі розвитку суспільства [6].

Мета статті полягає у дослідженні природно-ресурсної бази Карпатського регіону як основи перспективного розвитку його господарства та окресленні проблем її сучасного використання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічний аналіз ресурсної бази розвитку економіки регіону передбачає розчленування її на окремі компоненти (види ресурсів), характеристики окремих видів ресурсів та визначення їх впливу на економічний розвиток регіону. Природно-ресурсна база регіону – це природні, тобто ті, які є в природі, економічні, виробничі ресурси у вигляді землі і земельних угідь, водних багатств, повітряного басейну, корисних копалин, лісів, рослинного і тваринного світу [9].

Природні ресурси – це всі ті елементи, властивості чи результати функціонування природних систем, які можуть бути використані в майбутньому

для отримання сировини, палива, продовольства та ін. [4].

Рис. 1. Територія Карпатського регіону

Джерело: зроблено автором за даними Державного комітету України із земельних ресурсів

За особливостями використання природні ресурси поділяються на невичерпні (сонячна радіація, морські припливи, атмосферні опади, енергія вітру тощо) та вичерпні, які, своєю чергою, поділяються на відновні (грунти, рослинність, тваринний світ), відносно відновні та невідновні (багатства надр, викопна мінеральна сировина).

Діючи на територіальну організацію виробництва та технологічні процеси, природні ресурси активно впливають на трансформацію територіальної та галузевої структури економіки.

За запасами природних ресурсів Карпатський регіон займає вагомe місце в Україні. В останні роки у зв'язку з глобальним потеплінням усе частіше насамперед оцінюють кліматичні умови, які навіть на територіях із відносно стабільними кліматичними умовами впродовж тривалого періоду часу здатні проявлятися нестандартно, зумовлюючи значні руйнації продуктивних сил.

Територія Карпатського регіону розташована в зоні континентального клімату. Зимова середня температура становить -5°C , літня $+18^{\circ}\text{C}$. У гірській частині регіону температура повітря є на 3–5 градусів нижчою, залежно від висоти над рівнем моря. Гірські вершини вкриті снігом понад п'ять місяців на рік.

Рельєф регіону представлений найрізноманітнішими формами. Із точки зору господарського освоєння території чи не найважливішим елементом Карпатської територіальної суспільної системи є гірська система Карпат, яка представляє собою своєрідну економічну вісь, що простягається з північного заходу на південний схід, адже до цієї осі прилягають території з нижчим рівнем соціально-економічного розвитку порівняно з іншими територіями Карпатського регіону.

Площа Карпатського регіону становить 5 660,7 тис. га, або 9,3% території України (табл. 1).

Найбільшу частку за площею (38%) Карпатського регіону складає Львівська область, на другому місці – Івано-Франківська область (25%), на третьому – Закарпатська область (23%), на четвертому – Чернівецька область (14%) (рис. 2).

Таблиця 1
Земельні ресурси Карпатського регіону

Територія	Площа, тис. га	Відсотків до загальної площі
Україна	60354,8	100,0
Карпатський регіон	5660,7	9,3
У тому числі:		
Закарпатська	1275,3	2,1
Івано-Франківська	1392,7	2,3
Львівська	2183,1	3,6
Чернівецька	809,6	1,3

Джерело: складено на основі [1, с. 21]

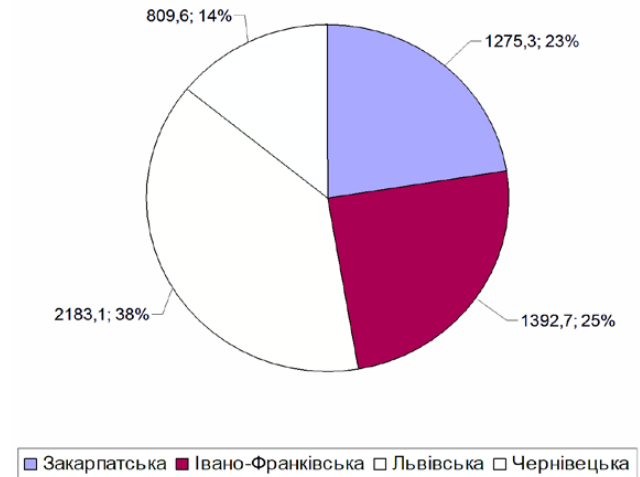

Рис. 2. Земельні ресурси Карпатського регіону

Джерело: зроблено автором за даними Державного комітету України із земельних ресурсів

Землі сільськогосподарського призначення Карпатського регіону становлять 6,8% аналогічних земель України, землі під водою – 4,3%, відкриті заболочені землі – 2,8% при частці території Карпатського в Україні 9,3%, у той час як ліси та лісовкриті площі – 22%, забудовані землі – 10,2%.

Останнім часом земля, яка є природним ресурсом, необхідним для всіх галузей господарства, і одночасно – предметом та засобом праці, надзвичайно сильно впливає на трансформацію територіально-галузевої структури економіки. Землі сільськогосподарського призначення становлять приблизно половину всіх земель Карпатського регіону, у той час як у цілому по Україні цей показник становить приблизно 71%.

Незважаючи на те що Карпатський регіон має тисячі річок (рис. 3) та ставків (рис. 4), згідно з думкою науковців та експертів, основними проблемами Карпатського регіону є водопостачання та раціональне використання прісних вод, недосконалість очистки та утилізації стічних вод, хімічне та біологічне забруднення поверхневих вод басейнів рік Дністер, Західний Буг, Сян, зниження якісних та кількісних характеристик води тощо [5]. Все це негативно позначається на можливості використання річок та ставків для розвитку рибного господарства. До цього фахівці зазвичай додають, що на одного мешканця України припадає в чотири рази менше прісної води, ніж у США [3].

Великий вплив на територіально-галузеву структуру господарства мають мінеральні ресурси (корисні копалини), які в Карпатському регіоні й в Україні загалом мають різний ступінь розвіданості та вивче-

Таблиця 2

Мінерально-сировинна база Карпатського регіону

	Баланс Сорт, марка корисної копалини	Закарпатська область		Івано-Франківська область		Львівська область		Чернівецька область		Всього	
		1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
ГОРЮЧІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ											
Газоподібні корисні копалини											
1.	Газ природний										
	Вільний + газова шапка	5	1	26	19	43	23	5	1	79	44
	Розчинений	-	-	25 ¹	18 ¹	14 ¹	12 ¹	1 ¹	1 ¹	40 ¹	31 ¹
2.	Метан вугільних родовищ	-	-	-	-	31	0	-	-	31	0
Рідкі корисні копалини											
3.	Нафта	-	-	28	18	19	11	1	1	48	30
Конденсат											
4.	Конденсат	-	-	11 ¹	8 ¹	8 ¹	8 ¹	1 ¹	0	20 ¹	16 ¹
Тверді корисні копалини											
5.	Вугілля	-	-	-	-	26	10	-	-	26	10
6.	Вугілля буре	4	1	-	-	-	-	-	-	4	1
7.	Торф	-	-	28	3	103	3	-	-	131	6
МЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ											
Руди кольорових металів											
Руди свинцю та цинку											
8.	Свинець	3 ¹	1 ¹	-	-	-	-	-	-	3 ¹	1 ¹
9.	Германій	-	-	-	-	5 ¹	1 ¹	-	-	5 ¹	1 ¹
Руди рідкісних металів											
10.	Руди ртуті	4	0	-	-	-	-	-	-	4	0
НЕМЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ											
Гірничохімічні корисні копалини											
11.	Сіль кухонна кам'яна	1	1	3	2	2+1 ¹	1+1 ¹	-	-	6+1 ¹	4+1 ¹
12.	Сировина для вапнування кислих ґрунтів – вапняк	2	0	-	-	-	-	2	1	4	1
13.	Барит (сульфідно-баритові)	1	0	-	-	-	-	-	-	1	0
14.	Сировина для мінеральних фарб	5	0	-	-	-	-	-	-	5	0
15.	Сіль калійна (сульфатні сірчано-кислі) солі (сірі солі), тис. т	-	-	4	1	9	1	-	-	13	2
16.	Сіль магнієва	-	-	1 ¹	1 ¹	1 ¹	1 ¹	-	-	2 ¹	2 ¹
17.	Сировина для вапнування кислих ґрунтів – вапняк	-	-	1 ¹	0	-	-	-	-	1 ¹	0
18.	Сірка самородна	-	-	4	0	6	1	-	-	10	1
Гірничорудні корисні копалини											
19.	Сировина польовошпатована	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
20.	Каолін	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
21.	Цеоліти	2+1 ¹	2+1 ¹	-	-	-	-	-	-	2+1 ¹	2+1 ¹
22.	Глини бентонітові	2	1	-	-	-	-	-	-	2	1
23.	Озокерит	-	-	2	0	1	1	-	-	3	1
24.	Родоніт	-	-	1	0	-	-	-	-	1	0
Нерудні корисні копалини для металургії											
25.	Пісок формувальний	-	-	-	-	1	0	-	-	1	0
Будівельні корисні копалини											
26.	Сировина цементна	-	-	3	2	5	4	1	1	9	7
27.	Вапняк для випалювання на вапно	3	1	7	0	9+2 ¹	4+1 ¹	2	1	21+2 ¹	6+1 ¹
28.	Гіпс та ангідрит	-	-	9	1	2	1	4+1 ¹	3+1 ¹	15+1 ¹	5+1 ¹
29.	Крейда будівельна	-	-	-	-	1	0	-	-	1	0
	Сировина скляна – ліпарит	1	0	-	-	-	-	-	-	1	0
30.	Сировина скляна – кварцовий пісок	-	-	-	-	4	3	1	1	5	4
31.	Пісок будівельний	7	5	8	5	38+1 ¹	18+1 ¹	5	4		
32.	Пісок для пісочниць локомотивів	-	-	-	-	1	0	-	-	1	0
33.	Суміш піщано-гравійна	1	0	15	3	13	4	12+1 ¹	3+1 ¹	41+1 ¹	10+1 ¹
34.	Камінь облицювальний	22	9	3	1	2	0	1	0	28	10
35.	Камінь будівельний	43+4 ¹	23+4 ¹	11+2 ¹	9	8	3	3+3 ¹	1	65+9 ¹	36+4 ¹
36.	Камінь пиляний	5	3	1	0	1	0	4	3	11	6
37.	Сировина керамзитова	1	0	3	0	4	2	1	0	9	2

Продовження таблиці 2

38.	Сировина перлітова	3	1	-	-	-	-	-	-	3	1
39.	Глина тугоплавка	3	1	-	-	-	-	1	0	4	1
40.	Сланці менілітові	-	-	1	0	1	0	-	-	2	0
41.	Сировина цегельно-черепична	75+5 ¹	19+3 ¹	79+2 ¹	20+1 ¹	91+3 ¹	36+1 ¹	84	24	329+10 ¹	109+5 ¹

Примітки. 1 – Загальна кількість родовищ; 2 – Кількість родовищ, що розробляються
Джерело: складено на основі [1, с. 22]

ності і відповідно до цього поділяються на категорії А (детально розвідані та вивчені), В і С1 (розвідані менш детально), С2 (оцінені попередньо і приблизно). Характеристика мінерально-сировинної бази по Карпатському регіону та по окремих областях, що входять до його складу, представлена в табл. 2.

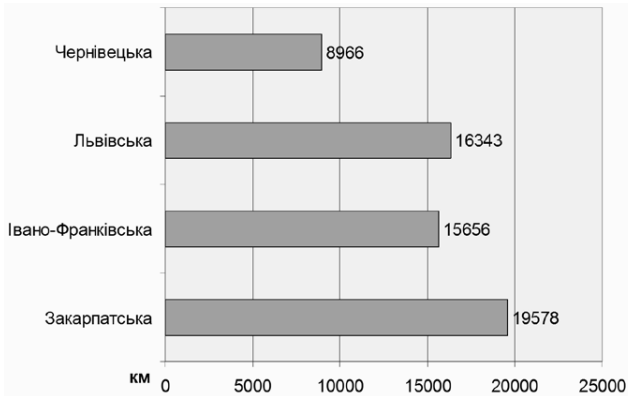

Рис. 3. Загальна довжина річок у межах Карпатського регіону, км

Джерело: зроблено автором за даними Державного комітету статистики України

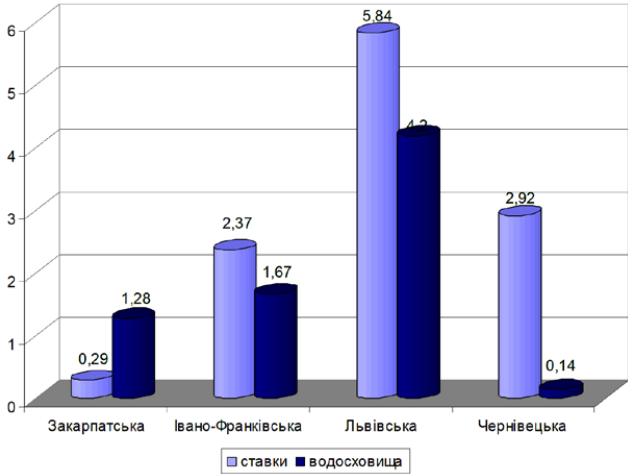

Рис. 4. Площа водного дзеркала ставків і водосховищ в Карпатському регіоні, тис. га

Джерело: зроблено автором за даними Державного комітету статистики України

Незважаючи на те що в Закарпатській області є низка родовищ, які могли б активно використовуватися, що зумовило б диверсифікацію видів економічної діяльності, галузевої структури промисловості, доцільно зберегти їх законсервованими з метою попередження втрат біорізноманіття та унікальності середовища.

Мінерально-сировинна база Івано-Франківської та Львівської областей є надзвичайно виснажена, а тому її експлуатація має бути виваженою, продуманою та ресурсозберігаючою.

У цілому в Карпатському регіоні налічується понад 450 джерел мінеральних ресурсів, які не розробляються (табл. 2). Це означає, що промисловість краю має великі резерви для подальшого розвитку.

Серед нерозроблюваних джерел мінеральних ресурсів – 30 джерел нафти. Вплив паливно-енергетичних ресурсів на трансформацію економіки важко переоцінити. Карпатський регіон здавна відомий запасами нафти і газу, адже більше ніж 100 років видобувалася нафта на Львівщині (у Бориславі) і понад 80 років експлуатувалися родовища природного газу в Передкарпатті. Це суттєво зменшило запаси згаданих родовищ. Видобуток сирової нафти та газового конденсату в регіоні ще здійснюється. Найбільша концентрація джерел мінеральних ресурсів концентрується на території Львівської області (рис. 5).

Чи не найбільшим багатством Карпатського регіону є ліси. Згідно з даними Держкомстату України, загальна площа лісового фонду в Карпатському регіоні становить 2 312,5 млн. га, у тому числі покриті лісом – близько 2,0 млн. га. Ліси розміщені переважно в Передкарпатті та Закарпатті. Середня лісистість території Карпатського регіону є однією з найвищих в Україні і становить 36,7%. На жаль, в останні роки суттєво загострилися проблеми експлуатації та збереження лісів у цьому регіоні. У Карпатському регіоні, згідно з даними Держкомстату, суттєво зріс обсяг продукції, робіт та послуг лісового господарства.

Збільшилися обсяги несанкціонованих рубок деревини. Спостерігається масове всихання ялиників у Карпатах, що є стихійним лихом, яке зумовлене зниженням природного імунітету та ослабленням насаджень у результаті глобального потепління клімату, техногенного забруднення атмосфери і ґрунту та невідповідної лісгосподарської діяльності в минулому. Ялинові насадження в Карпатському регіоні займають площу 661,1 тис. га, з них похідні ялиники – 184,3 тис. га (28%), у тому числі в Закарпатській області – 33,1 тис. га (18%), Івано-Франківській – 105,1 тис. га (57%), Львівській – 27,9 тис. га (15%), Чернівецькій – 18,2 тис. га (10%) [7]. Але вони дедалі частіше вражаються різними хворобами, наприклад, корневими гнилями. Наразі тільки в лісах Держкомлісгоспу Івано-Франківської і Львівської областей нараховується 11,6 млн. куб. м деревини ялини, ушкодженої корневими гнилями, із них 4,5 млн. куб. м – кореневою губкою, що практично не піддається оздоровленню [7]. Причому площа лісів, уражених такими хворобами, за останні 10 років збільшилась майже в два рази і становила понад 12 тис. га. Якщо така тенденція збережеться, то через 20–25 років всі ялинові насадження можуть бути вражені корневими гнилями.

Згідно з даними Державного комітету лісового господарства України, на виконання прийнятого у 2000 р. Верховною Радою України Закону України «Про мораторій на проведення суцільних рубок на гірських схилах в ялицево-букових лісах Карпатського регіону» з експлуатації в Карпатах виключено більше 40% лісів, що мають захисне або природоохоронне значення, зокрема в гірській частині

лісів Держкомлісгоспу в Закарпатській області – 58%, Івано-Франківській області – 52%, Львівській області – 34% і Чернівецькій області – 40%. У результаті здійснених заходів лише в Закарпатській області починаючи з 2001 р. максимально можливий обсяг рубок головного користування зменшився на 250 тис. куб. м [2]. Очевидно, цього недостатньо, адже фахівці, спеціалісти, експерти пов'язують катастрофічні паводки в Карпатському регіоні з надмірною вирубкою гірських лісів, що вимагає перегляду обсягів рубок лісів.

У Львові 27 листопада 2008 р. відбулась конференція «Кластерний аналіз лісового сектору Карпатського регіону країни – інструмент регіонального та економічного розвитку». У засобах масової інформації повідомлялося, що кластерний аналіз лісового сектору Карпатського регіону проводився спільно Національним лісотехнічним університетом України, Міжнародним інститутом управління лісовими екосистемами та використання деревини Університету Мюнстера в межах швейцарсько-українського проекту розвитку лісового господарства в Закарпатті, Львівщині, Чернівецькій та Івано-Франківській областях FORZA. Він здійснювався в рамках проекту, що фінансується урядом Швейцарії. При цьому передбачається, що фінансова підтримка швейцарського уряду триватиме до кінця 2010 р. На першому етапі впровадження проекту (2003–2005 рр.) фінансування становило 2 млн. 200 тис. швейцарських франків, другою (2006–2008 рр.) – 2 млн. 400 тис. швейцарських франків [12].

Метою проекту є впровадження в Карпатському регіоні сталого багатофункціонального ведення лісового господарства в умовах ефективного управління довкілля та поліпшення життєвого рівня місцевого населення, адже лісовий сектор посідає основне місце в економіці даного регіону, лісовий ресурс Карпат виконує низку важливих функцій – економічну, екологічну, соціальну, значимість цих функцій недооцінюється, для розвитку регіону необхідна оптимізація зусиль влади, бізнесу, громади [12].

На думку С. Стойка, для відновлення порушеної природної рівноваги в Карпатах потрібна екологічно й економічно узгоджена система введення лісового господарства та використання лісосировинних ресурсів. Учений наголошує, що при цьому необхідно керуватися Лісовим кодексом України (1994 р.), у ст. 3 якого слушно відзначено, що ліси за своїм призначенням виконують переважно екологічні та соціальні функції – водоохоронну, ґрунтозахисну, кліматорегулюючу, санітарно-гігієнічну, оздоровчу, тому вони повинні мати обмежене експлуатаційне значення. На жаль, наразі не завжди дотримуються цього Закону при розташуванні лісосічного фонду та способах рубок [10].

Надмірні вирубки лісів сприяли зменшенню площ мисливських угідь, причому ця тенденція була характерна як для Карпатського регіону, так і для України загалом.

Фахівці зазначають, що в Карпатському регіоні найрозвинутіша порівняно з іншими регіонами країни мережа територій природно-заповідного фонду, яка ще, на жаль, до кінця не сформована, проте ця мережа активно розвивається в останні роки.

Як зазначає С.Ю. Попович, ученими доведено, що для нормального функціонування природного середовища Карпатського регіону 25–30% площ повинно бути вилучено з активної господарської діяльності, а на 4–5% площі слід забезпечити абсолютно заповідний режим, адже основним стабілізатором у регіоні є ліси і найбільш неблагополучно є екологічна ситуація саме в лісах Українських Карпат [8].

На думку спеціалістів, для завершеності Карпатської регіональної екологічної мережі необхідне повне заповідання особливо цінних природних комплексів, зокрема пралісів, що дасть змогу сформувати повноцінну мережу природоохоронних підрайонів. Це вимагає розширення територій біосферних заповідників – Карпатського та «Східні Карпати», природного заповідника «Горгани», національних природних парків – Карпатського, «Синевир», «Винницький», Ужанського, «Сколівські Бескиди»,

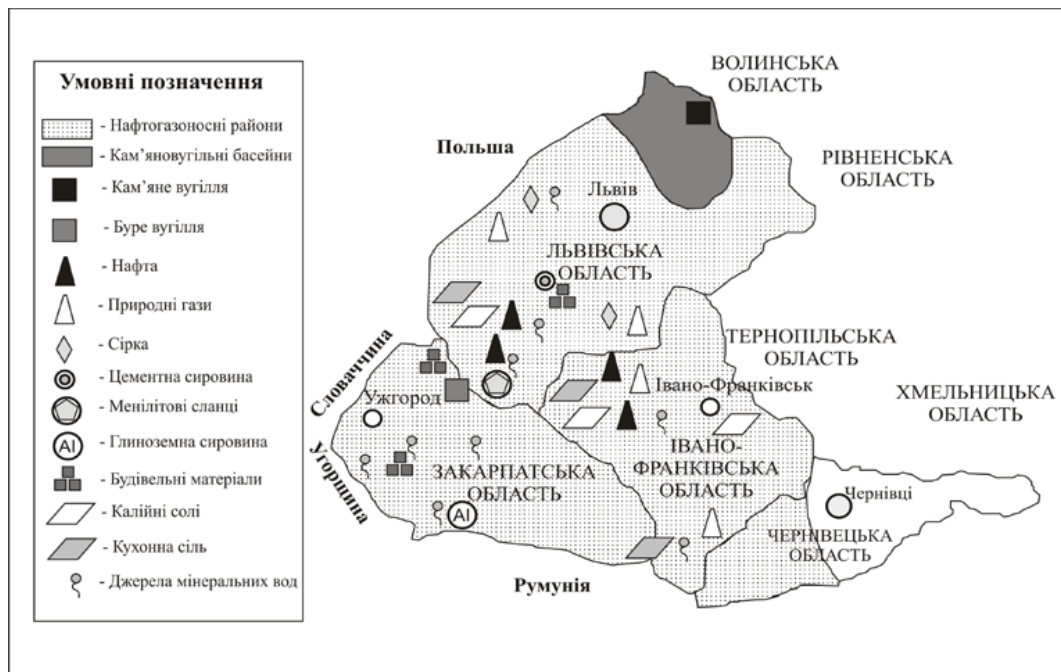

Рис. 5. Мінеральні ресурси Карпатського регіону

Джерело: зроблено автором за даними Державного комітету статистики України

«Гуцульщина», Галицького, створення нових (Сви́довецький, Передкарпатський, Іршавський та ін.), особливо у верхів'ях рік, на міжкордонних просторах заповідників і національних природних парків, а в курортних місцевостях з унікальними природними пам'ятками – регіональних ландшафтних парків (Притисянський, Надсянський та ін.) [8].

Як наголошує С.Ю. Попович, заздалегідь необхідно запроєктувати та зарезервувати території, які згодом у статусі природних коридорів з'єднують заповідники і національні природні парки. Крім того, дуже важливими аспектами в розбудові Карпатської регіональної екологічної мережі є проведення науково обґрунтованого поліфункціонального зонування біосферних заповідників, національних природних парків і регіональних ландшафтних парків, розроблення науково містких проєктів створення нових і проєктів організації й охорони природних комплексів існуючих природно-заповідних територій вищого рангу, підвищення рівня екологічних знань та природоохоронної свідомості населення [8].

С.Ю. Попович вважає, що внутрішню територіальну основу Карпатської регіональної екологічної мережі повинен складати Карпатський природний регіон біосферного значення, що зв'язуватиме в єдину природно-територіальну систему заповідники, національні природні й регіональні ландшафтні парки, а також великі площі заказників та інші природно-заповідні території, визначатиме місця стикування національної екологічної мережі з Пан'європейською екологічною мережею.

Можна відзначити і деякі позитивні тенденції: збільшення уваги громадськості до проблем карпатських лісів (2009 р. був оголошений Рокм Карпат), зростання площ лісовідновлення на землях лісового фонду та ін. Карпатський регіон багатий і на природний рекреаційний потенціал, який окреслюється Н. Фоменком як частина природного потенціалу, який можна розглядати як здатність природних систем (геосистем, екосистем і т. д.) виробляти якусь продукцію або роботу, що використовується в господарській діяльності людей, яка виражається групою еколого-економічних показників. Він зазначає, що географи й екологи розглядають рекреаційний потенціал як здатність природного середовища сприяти відпочинку і відновленню сили людини [11].

На території Карпатського регіону є низка джерел мінеральних вод. У цьому регіоні виділяють три кліматичні рекреаційні зони:

1. Закарпаття і Передкарпаття, де клімат найбільш сприятливий для літніх видів туризму і відпочинку.

2. Нижня зона Карпат (абсолютні висоти місцевості до 1000 м над рівнем моря) із сприятливими кліматичними умовами як для літніх, так і для зимових видів туризму і відпочинку.

3. Середньогірська зона Карпат, де клімат найсприятливіший для зимових видів туризму і відпочинку [11].

Важливо дотримуватись середнього показника гранично допустимих навантажень для необлаштова-

них лісових ландшафтів Карпат, який становить три особи на 1 га.

Висновки. Економічний аналіз ресурсної бази Карпатського регіону дав змогу зробити такі висновки. Основні тенденції природокористування в Карпатському регіоні України засвідчують про те, що в цьому регіоні мають місце деформації співвідношень між наявними природними ресурсами та їх використанням. В одних випадках відбувається надмірне використання природних ресурсів, що зумовлює їх винищення та деградацію, в інших – має місце їх недовикористання в силу тих чи інших обставин. Усе це двояко впливає і надалі впливатиме на розвиток економіки Карпатського регіону. Окремі галузі мають можливості для подальшого розвитку і збільшення випуску продукції, інші – повинні згортати свою діяльність. Це повинно відбуватися при здійсненні відповідних розрахунків, спрямованих на оптимізацію галузевої і територіальної структури господарства регіону. Тільки в такому випадку можна розраховувати на зростання прибутковості його економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Регіони України у 2008 році. – К., 2009. – Ч. I. – С. 21–22.
2. Катастрофічні поєни в Карпатському регіоні: причини виникнення і заходи щодо їх попередження. Точка зору науковців Національного лісотехнічного університету Міністерства освіти і науки України / Державний комітет лісового господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article>.
3. Комендар В.І. Екологічна ситуація та заходи з оздоровлення довкілля в Закарпатті / В.І. Комендар, А.А. Ковальчук, В.І. Ніколайчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecoleague.colocall.com/download.php?id=344>.
4. Логвиненко В.І. Развитие энергосбережения в регионе / В.І. Логвиненко. – Д.: Юго-Восток, ЛТД, 2005. – С. 29.
5. Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції «Ресурси прісних вод Карпатського регіону» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zik.com.ua/ua/news/2008/05/29/138090>.
6. Паламарчук М.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії: [посіб. для виклад. екон. і географ. ф-в, наук. працівн., асп.] / М.М. Паламарчук, О.М. Паламарчук. – К.: Знання, 1998. – 416 с.
7. Підсумки колегії Державного комітету лісового господарства щодо стану ялиників Карпатського регіону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://woodex.com.ua/news/wood/2028/>.
8. Попович С.Ю. Оптимізація індикаторів екологічного стану природного середовища / С.Ю. Попович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mail.menr.gov.ua/publ/bernconven/priod/index.html>.
9. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева; 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2005. – С. 258.
10. Стойко С. Поєни в Закарпатті та доля гірських лісів / С. Стойко // Дзеркало тижня. – 2001. – № 14 (338) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dt.ua/3000/3100/30608/>.
11. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/fomenko36.htm.
12. Формування кластерної політики в Карпатському регіоні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zaxid.net/newsua/2008/11/27/123057/>.